

με έβοήθησε να πραγματοποιήσω το σκηνικό της "Έρωφίλης", που έφευγε από τα πεπατημένα». Ήταν ή γενιά του '30 που ανακάλυπτε τον "Ήλιο του Αιγαίου, του Μακρυγιάννη, τη λαϊκή τέχνη, τον Καραγκιόζη, το Θεόφιλο... Δέ χωράει άμφιβολία. Ο Διαμαντόπουλος εισήγαγε τα... καινά δαιμόνια της ρωμείκης λαϊκότητας στη σκηνογραφία μας, το μεσοπόλεμο. Οπασδήποτε, τόλμησε να στήσει στην "Αλκηστη" σκηνικό με σαφή ύπόμνηση του σεραγιού του πασα και της καλύβας του Καραγκιόζη! Εκεί, ανάμεσα σεράι και καλύβα, κρέμασε μία πανηγυριώτικη γιρλάντα — άπ' αυτές που βλέπαμε, τις έπίσημες γιορτές, στις έπαρχίες και τα χωριά, σ' εκκλησιές, σε σχολεία, στα "Καλώς ήλθατε" — με χεριές - χεριές σκοίνα και σμύρνα. Και, στη μέση της γιρλάντας, στη μέση του άνοιγματος της σκηνής, κρεμόταν φανερά, μ' ένα ηλεκτρικό καλώδιο, ο "Ήλιος του Διαμαντόπουλου. Κομμένος πρόχειρα. Χωρίς αισθητισμούς και καλλιγραφίες. Από κοινόν τεκεκέ. Άνεπιτήδευτα άναγλυφοποιημένος — με πίεση άπ' την πίσω μεριά του μαλακού λευκοσίδερου. Μ' άτσαλα κολλημένα, τα χοντροκομμένα ζωδιά του. Ήταν ένας Ήλιος, που δεν καταδεχόταν να δημιουργήσει καμιά ψευδαίσθηση πώς ήταν... Ήλιος! Μιά άπλή, θαυμαστή πρόβλεψη: Πίσω, άκριβώς στη στεφάνη του Ήλιου, μία αυτοσχέδια ηλεκτρική έγκατάσταση, κρατούσε δώδεκα γλόμπους! Τό φώς τους, ξεχύνονταν άπ' τ' άνοιγματα των ισάριθμων άστίνων του Ήλιου — άκριβώς, γι' να μη τον άφήνει να χαθεί, "να πάει πίσω". Κατάφατα, ο "Ήλιος φωτίζονταν άπ' τα πολύχρωμα φώτα της σκηνής και, με την παραμικρή κίνηση — αίωρούμενος καθώς ήταν — έπαιρνε φανταστικούς ίριδισμούς και λάμψεις κ' έστειλε πολύχρωμες άναυγειες — όπως άμυδρά φαίνεται στο ξώφυλλό μας. Άσφαλώς, οί κατασκευές στο θέατρο δεν είναι κάτι... πρωτοφανές. Έπιμείναμε στον Ήλιο του Διαμαντόπουλου γιατί άξιζε, να έπισημανθούν: ή άμεσότητα της εκτέλεσης κ' ή πρόθεση του καλλιτέχνη να φανεί καθαρά ή κατασκευή του — χωρίς να δημιουργήσει καμιά ψευδαίσθηση πραγματικότητας. Αυτά και μόνο δείχνουν γνήσια θεατρική αίσθηση! Έπιπλέον, τό άπροκαλυπτο της κατασκευής, φανεράνει τη σημασία που 'δινε ο Διαμαντόπουλος — πριν από σαρανταένα χρόνια! — στην κατασκευή σάν καθωτή καλλιτεχνική άξία. Είναι γνωστό πώς, από την έποχή του Μολιέρου, κρεμούσαν φώτα στο κέντρο της σκηνής. Άκόμα και σε έξωτερικά, π.χ. σε... δάσος! Πασιγνωστό οί πολυέλαιιοι τών μοιερικών παραστάσεων, μιά και το θέατρο ήταν, τότε, άστικό και αϊλικό. Άκόμα παλιότερα, στα σαιξπηρικά χρόνια, και μ' άκόμα μεγαλύτερη άμεσότητα, κρεμούσαν ένα φεγγάρι, γι' να δείξουν νύχτα! Στην παράδοση αυτή, ο Διαμαντόπουλος έδωσε χαραχτήρα έλληνικό. Με τόν τρόπο που 'φτιαξε την κατασκευή του. Και με τόν τρόπο που την τοποθέτησε. Πολλά θα μπορούσε ν' άναφερθούν: Ή μνήμη του έλληνικού λαϊκού πανηγυριού, στον τρόπο της τοποθέτησης. Ή μακρινή άνάμνηση τών χρυσών Μυκηναϊκών προσωπειών, στη μορφή του Ήλιου και στον τρόπο κατασκευής της. Ή κατευθείαν έμπνευση από τα λαϊκά τάματα, στο πλακέ άνάγλυφο του δίσκου του Ήλιου και στο άπλό κόψιμο του μαλακού φύλλου του λευκοσίδερου. Ή έντονη άνάμνηση από τα έξαφτέρυγα της εκκλησιαστικής λατρείας κι από την παραδοσιακή λαϊκή άργυροτεχνία. Κι άλλα άκόμα, πολλά. Δέ μπορεί, βέβαια, με κανένα τρόπο, να ύποστηριχτεί πώς ένα σωρό συγγενικά, μεταγενέστερα έργα, έχουν έπηρεαστεί άπευθείας από τόν Ήλιο του Διαμαντόπουλου. Έπιβάλλεται όμως 'να φερθούν όμοιότητες και παραλληλίες. Άποδείχνουν πόσο νωρίς έφτασε ο Διαμαντόπουλος σε πηγές, σε μορφές και σε τρόπους που, άλλοι, πολύ άργότερα και με πολύ βραδυ ρυθμό τούς ανακαλύπτουν, τούς καταχτούν και τούς πολιτογραφούν στη νεοελληνική τέχνη. Περιοριζόμαστε σε λίγα χαρακτηριστικά: Ή όμοιότητα της μορφής του Ήλιου, με τα πρόσωπα της Βάσως Κατράκη. Ή σημασία που 'δωσε στον άπλό τρόπο άπόδοσης και κατασκευής του Ήλιου, κ' ή άνάλογη που βρίσκουμε στα τάματα που 'φτιαχνε παλιότερα ο νεαρός Φασιανός. Την άπευθείας έμπνευση του Διαμαντόπουλου από τα τάματα, που τη βρίσκουμε στα πρόσωπα λατρευτικά του Νίκου Κοντού. Άς μην ξεειδικεύουμε. Τελειώνοντας, έπισημαίνουμε τη χρησιμοποίηση του Ήλιου — μ' όλες τις σημασίες που άναφέρθηκαν, σάν φώς, μάσκα, γιορταστική μορφή, λατρευτική — σε μιά άρχαία Τραγωδία. Ίδιαίτερα στην "Αλκηστη", με τις προεκτάσεις που παίρνει στο θέμα της ο Ήλιος, σάν σύμβολο ζωής, κι άκόμα περισσότερο, σάν σύμβολο πλείρας ζωής! Τό "Θ" κατέχει, σε έγχρωμες διαφάνειες, τις μακέτες

του σκηνικού και τών κοστούμιών της "Αλκηστης". Έλπίζει να βρει και τις μάσκες που χρησιμοποιήθηκαν. Άλλά τό θέμα δεν εξαντλείται σ' έναν Άστερίσκο. Έλπίζουμε να επανέλθουμε με μιά εδύρτερη έρευνα. Και να σκεφτεί κανένας πώς, ή άνάμιξη του Διαμαντόπουλου στο θέατρο άρχίζει και τελειώνει σ' ένα έργο! Σημαδεύει, όμως, μιά ριζική άλλαγή πορείας στην ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου.

★ Βάση έκφρασης: τó σώμα του ήθοποιού

Τό "Θ" βρήκε τόν τρόπο, και σ' ένα άπλό τεύχος, να όργανώσει ένα αυτόνομο άφιέρωμα. Εικοσιπέντε σελίδες — που θηλυκύνουν μεθοδικά ή μία με την άλλη, και γίνονται πιδ έγγλωττες με τη διαλεγμένη εικονογράφηση — μιλούν γι' τό Γέρζυ

χρονό Μπρέ για τ στην χρόνι χρόνι " έξακ συνδέ τερές θέατρ άνάγκ κά, φ "Αρνί πανά Βάση σώμα σκληρ στημ διαδί τό σέ σώμα μέσα ρωσθ έδδ, άφιερ τεχνυ τικό νές, γ Ούτε μιά τρου, σε βε πολίτ ή μόξ δοχήμ πολύ άνανν ζσητ αι τε άλλ' Δέ μπ ταία νυπε δταν "Ομο θεια, κι άρ πνευμ ναι ι Και ι λeroi πάμε υπεύε σχετι φράσ σλόγμ ν' ά γκρ πρέπι στη νά χ

του σκηνικού και τών κοστούμιών της "Αλκηστης". Έλπίζει να βρει και τις μάσκες που χρησιμοποιήθηκαν. Άλλά τό θέμα δεν εξαντλείται σ' έναν Άστερίσκο. Έλπίζουμε να επανέλθουμε με μιά εδύρτερη έρευνα. Και να σκεφτεί κανένας πώς, ή άνάμιξη του Διαμαντόπουλου στο θέατρο άρχίζει και τελειώνει σ' ένα έργο! Σημαδεύει, όμως, μιά ριζική άλλαγή πορείας στην ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου.

Ένας έλληνοελληνικός

του σκηνικού και τών κοστούμιών της "Αλκηστης". Έλπίζει να βρει και τις μάσκες που χρησιμοποιήθηκαν. Άλλά τό θέμα δεν εξαντλείται σ' έναν Άστερίσκο. Έλπίζουμε να επανέλθουμε με μιά εδύρτερη έρευνα. Και να σκεφτεί κανένας πώς, ή άνάμιξη του Διαμαντόπουλου στο θέατρο άρχίζει και τελειώνει σ' ένα έργο! Σημαδεύει, όμως, μιά ριζική άλλαγή πορείας στην ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου.

